

Стрілець В.М.

*Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини,
Україна*

ПОДАТКОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ІНТЕРЕСІВ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Ефективне функціонування ринкової економіки, незважаючи на властиві їй самоорганізацію та саморегулювання, неможливе без державного регулювання економічних та соціальних процесів на рівні суспільства, регіонів та суб'єктів господарювання.

Однією з найважливіших і найбільш ефективних складових державного регулювання є податкове регулювання, яке ґрунтується на функціях податків, до яких, крім фіскальної, слід віднести регулюючу, стимулюючу, перерозподільчу, та здійснюється за допомогою зміни окремих елементів податкової системи – кола суб'єктів податкового регулювання, об'єктів оподаткування, податкових ставок, податкових шкал, податкових пільг.

Податкове регулювання, на думку Т.І. Єфименко [1], за допомогою притаманних йому методів і важелів, дозволяє досягти більш ефективного використання матеріальних і фінансових ресурсів, інтенсифікувати інвестиційну та підприємницьку активність, узгодити інтереси різних суб'єктів господарювання, прошарків населення, центральних і регіональних рівнів державного управління.

Податкова політика держави може істотно впливати на ефективність господарювання, умови реалізації суспільного продукту, пропорції відтворення, розвиток продуктивних сил, темпи нагромадження капіталу, соціальну стабільність у суспільстві.

За допомогою регулюючої функції податків формуються противаги завданню фіскальному тиску, тобто створюються соціальні механізми, що забезпечують баланс корпоративних, особистих і загальнодержавних економічних інтересів.

Кінцева мета податкового регулювання – забезпечити ріст фінансових

результатів бізнесу, безперервність інвестиційних процесів, чим сприяти росту загальнонаціонального доходу. В Україні податкове регулювання здійснюється різними методами і способами, переслідуючи, насамперед, мету збалансувати доходи і витрати бюджету.

Стимулювання або стримування являють собою напрямки податкового регулювання, тобто, по суті, є проявами (або підфункціями) регулюючої функції, складовими одного й того ж процесу податкового регулювання.

Заходи податкового стимулювання (податкова підтримка), як правило, знижують податкове навантаження на платника, в результаті чого скорочуються непродуктивні витрати у вигляді податкових платежів і збільшуються власні його оборотні кошти. Виникає реальна економічна зацікавленість такого суб'єкта господарювання у виконанні всіх умов, передбачених нормами податкового законодавства, що регламентують застосування конкретного інструмента податкового регулювання. В свою чергу, виконання таких умов, якщо, звичайно, вони сформульовані коректно і достатньо повно, повинно націлювати платника на вирішення завдань соціально-економічного розвитку, в яких безпосередньо зацікавлена держава.

Стимулююча підфункція податків реалізується через систему пільг, преференцій, що узгоджуються з пільготвоірними ознаками об'єкта оподаткування. Вона виявляється в зміні об'єкта оподаткування, зменшенні оподаткованої бази, зниженні податкової ставки.

Стримуючий характер податкового впливу, навпаки, збільшує податкове навантаження (у випадку здійснення платником саме тих операцій або видів діяльності, у яких не зацікавлена держава), внаслідок чого збільшуються непродуктивні витрати суб'єкта господарювання, а рентабельність його діяльності (розрахована на основі чистого прибутку) знижується. Саме цей результат впливу таких заходів змушує платника змінювати ті економічні рішення, які суперечать інтересам податкової складової економічної політики держави.

Процеси податкового стимулювання та податкового стримування

взаємопов'язані, оскільки реалізуються вони через той самий об'єкт впливу – економічні інтереси платника.

У сфері податкового регулювання економіки (темтів і рівня розвитку продуктивних сил, інвестиційних процесів і т.п.) особливе значення має стабілізація податкових ставок. Теоретичний зміст даного процесу полягає в досягненні відносної рівноваги між фіскальною і регулюючою функціями. Саме їхній паритет важливий для практики. Всім економістам відомий так званий «ефект Лаффера», коли податкові вилучення, що перевищують критичний поріг (35% від сукупного доходу), призводять до різкого падіння як суми доходу, так і самих податкових надходжень.

Особливе місце в механізмі податкового регулювання займають методи бюджетно-податкового балансування, що здійснюються як за рахунок особливих преференцій регіонам, так і за рахунок застосування заходів, що посилюють бюджетно-податковий режим. За допомогою трансфертів, субсидій, субвенцій, дотацій, урядових бюджетних кредитів і інших способів досягається баланс між доходами і витратами місцевих бюджетів.

Державне регулювання економічних інтересів суб'єктів господарювання шляхом використання податкових важелів у сучасних умовах повинно бути спрямоване на забезпечення і підтримку збалансованого економічного росту, ефективне використання ресурсів, стимулювання інвестиційної підприємницької активності.

Список використаних джерел:

1. Єфименко Т.І. Податкове регулювання економічного розвитку: автореф. дис. на здобуття наук, ступеня докт. наук з орг. управл. / Т.І. Єфименко. – К.: НАДУ, 2003. – 37 с.
2. Новицький В.Є. Податкове регулювання в системі інструментів соціально-економічного розвитку: питання методології / В.Є. Новицький // Фінанси України. – 2007. – № 10. – С. 60-73.
3. Панченко В.І. Податкова політика як засіб впливу на фінансово-економічні

процеси в Україні / В.І. Панченко // Актуальні проблеми економіки. – 2006. – №9. – С. 94-100.